

כרנשה "חדשה"?

אחמד בן-בלה עצמו מסר את הידיעה הראשונה. כוחות הבטחון האלג'יריים חיסלו כנופית גבולה מזוינת, שהתכוננה להפיל את השלטון בכוח. בראש הכנופיה עמד אחד מקציני החילאיה (מתורפיקור) מס' 4, עבד אל-קאדר. כימעט מחצית השבויים הם יהודים, ביניהם כמה ישראלים. הסנסיצה הייתה גלים בעולם. במסיבת-עתונאים מסר שר-ההסברה האלג'ירי פרטים נוספים, כולל שמות האסירים. כאשר נשאל אם הדבר ישפיע על יחס הממשלה האלג'ירית ליהודים, השיב קצרות: „לא. למה?“ קול-ישראל שידר את הידיעה בהבלטה. כאשר נשאל דובר משרד-החוץ מהי תגובת הממשלה הישראלית, לא הכחיש את הידיעה. היא כה מגוחכת, אמר, עד כי כל תגובה עליה היא למטה מכבודו. אזרחי ישראל, שידעתם על המצב באלג'יריה קרובה לאפס, לא ידעו מה לחשוב. מה מסתתר מאחורי ההאשמות? האם הדבר אפשרי?

להלכה, יכולות להיות רק שלוש גירסות לגבי הגילויים האלג'יריים. מן הדין לבחון את שלושתן:

● **הידיעה כוזבת.** בן-בלה, הנאבק עתה על קיומו הפוליטי מול החזית המאוחדת ואת

ואת אורי אבנרי

של יריביו, המציא עליה זדוגית כדי להשמין את מתנגדיו ולהסיח את דעת ההמונים האלג'יריים מן המצב הרה-השוואה בארצו. זוהי הגרסה המשתקפת מדברי הדוברים בירושלים.

● **הידיעה נכונה.** ממשלת ישראל, או אחת משלוחותיה, נתנה יד להרפתקה כדי להפיל את בן-בלה, הנחשב בעיניה אויב מושבע של ישראל.

● **הידיעה אינה כוזבת ואינה נכונה.** במחתרת היו יהודים אך לא שליחי ישראל.

הבה נפעיל את אויזול ההגיון ונכתון כל אחת מן הגירסות האלה בנפרד.

רצה המיקרה שפרשה זו באה בדיוק בשעה שסיימתי שורה ארוכה של שיחות על ענייני אלג'יריה, עם כמה מטובי המומחים ברחבי אירופה, ועם אנשי הפל"ן שעמם שיתפנו פעולה בימי המאבק האלג'ירי. אשתדל, להלן, לנצל את הידיעות, הרעות וההערכות שהתבששו אצלי, בשיחות אלה, כדי לנסות ולפענח את התעלומה החדשה.

פלמ"ח ואצ"ל נגד צה"ל

גירסת העלילה משכנעת למדי, למראית עין. מצבו של אחמד בן-בלה קשה ברגע זה יותר מכפי שהיה אי פעם מאז הגיע לשלטון באלג'יריה המשוחררת.

המצב הכלכלי באלג'יריה עודנו גובל בשואה. אין לו תקדימים רבים. במלחמת-אלג'יריה הנוראה ניספו, לפי מיטב ההערכות, כמיליון מבני הארץ — עשרה אחוים מכל האוכלוסיה. מספר זה מקביל ל-200 אלף קורבנות בישראל. אלפי כפרים נחרבו בהפצצות מן האוויר. חלק ניכר ממשאביה הכלכליים של הארץ הושמד כליל.

לפני השיחרור חיו באלג'יריה כמיליון אירופים, שהחזיקו בידיהם את כל המינהל, המשק, המקצועות החופשיים. כ-900 אלף מהם נטשו את הארץ ערב העצמאות. משמע: תשע עשיריות מכל החומר האנושי המנוסה — פקידים בכירים, רופאים, עורכי-דין, מהנדסים, מנהלי מפעלים, בעלי אחוזות גדולות — עזבו את עמדותיהם, מבלי שיהיה להם תחליף. מפעלים, בתי-חרושת, חברות כלכליות, שרותים ציבוריים, משקים חקלאיים — רובם התיפרקו.

כאילו לא די בכך, דאגה מחתרת האו-איה-אס להשימה, ערב העצמאות, את כל הארכיונים הציבוריים, אשר בלעדיהם לא ייתכן שלטון סדיר. כאשר קמה הממשלה החדשה, היא עמדה לפני שוקת ריקה. שום כלכלה ראוייה-לשמה שוב לא היתה קיימת. תא-השלטון נעלמו. מאות-אלפים היו מובטלים, איש לא ידע מניין תבוא אספקת הלחם של מחר.

מצב זה לא בא עדיין על תיקונו. השואה נמצאת בעיצומה. על כך נוסף ים של בעיות פנימיות. מטות-הפיקוד התנגדו לשלטון מרכזי, ודרשו עצמאות מחוזית. מלחמת-אחים קצרה קטלה אלפים איש תוך ימים מעטים. בשעה שבן-בלה השתלט על המדינה, הלהיב את ההמונים והפך אליהם המוכר, שקעו חבריו-מאמתול בהתמרמרות גוברת והולכת, אירגנו אופוזיציות מימן ומשמאל.

מצב זה הגיע לשיאו בשבועות האחרונים. האופוזיציה הימנית, הכוללת אנשים ידועים-שם כמו פרחת עבאס ובלקאסם כרים, נתנה את ידה לאופוזיציה השמאלית, הכוללת אישים כמו מוחמד בוריאף ואיט מוחמד. לאנשים אלה אין שום רקע משותף, זולת ההתנגדות לאישיותו של אחמד בן-בלה. זוהי קואליציה גדולה של אנטי-מעין שותפות של הפלמ"ח ואצ"ל נגד הממשלה וצה"ל.

הצבא הסדיר החדש נאמן לבן-בלה, וכמוהו המוני האיכרים, שהתחלקו באדמות הנוטשות של בעלי-האחוזות הזרים, והקימו עליהן מעין מושבי-עובדים. אולם בן-בלה לא יכול היה לזלזל בכוחותיהם וביכולתם של חבריו-יריביו, שכולם אנשי-מחתרת מנוסים, קושי-ישיקשר מבטן ומלידה. הם יכלו למשוך לצידם יחידה צבאית כלשהי, לעלות על אלג'יר, לחולל הפיכה.

שעיר לעזאזל בדת-יעיר

היה היה המצב ערב גילוי הפרשה. האם לא מתקבל על הדעת כי השלטון המיואש ביים כאן עליה זדוגית? כי בן-בלה מנסה להטביע על מתנגדיו חותם של סוכנים ציוניים, כדי להבאיש את ריחם? כי הוא מבקש להסיח את דעתם של ההמונים המובטלים מן השואה ולהפנות את זעמם אל השעיר-לעזאזל הישראלי?

אינני מאמין בכך. ואסביר מדוע. אדם הבוחר לו שעיר-לעזאזל, מן הדין שיואמין לו את השעיר היעיל

יש לכך כמה וכמה אסמכתאות. היה זה בן-בלה ששיכנע את גמאל עבד אל-נאצר, בשעה שהיו בדרכם לאדיס-אבבה, לחתור על העלאת העניין הישראלי בוועידה הכל-אפריקאית. אותו ידיו של בן-בלה מסר לי עובדה, שאיני רשאי לפרסם את פרטיה, לטובת העניין: לא מכבר התערב בן-בלה אישית אצל נשיא מצריים לטובת עניין מסוים, היקר ללבו של כל ישראל.

הוא עשה זאת מתוך טעמים של הכרת-טובה והומאניטאריות, ולא דחא מטעם פוליטי. אך הוא לא היה עושה זאת אילו היה כל עניין ישראלי שנוא ומתועב בעיניו. (ההתערבות לא נשאה, אגב, פרי).

ישנה פרשה אחרת — שנמסרה לי על-ידי אדם המקורב לבן-בלה, ושלא פורסמה מעולם בישראל. למחתרת הסכמי-אחיאן ניסתה גולדה מאיר לתקן את שגיאתה הנוראה לגבי מלחמת

בן-בלה (במרכז) מקבל מייסדו של צבאו

השיחרור האלג'ירי. אחרי שנאמה את נאומה המפורסם בכנסת, בו הושיטה כביכול יד לאלג'יריה העצמאית, הציעה באורח סודי להנהגה האלג'ירית כי משלחת רפואית ישראלית תבוא לארץ הרוחיה. כדי למנוע ביזבוז זמן, כבר נשלחה המשלחת, בחשאי, לג'נבה.

ההנהגה האלג'ירית לא סרבה לקבל את המשלחת. הדבר כמעט מפליא. אחרי מישקע המרירות שנוצר במרוצת השנים, בהן יצאה ממשלת ישראל ממש מגידרה במלחמתה נגד שיחרור אלג'יריה. האלג'ירים העמידו רק תנאי אחד: שהמשלחת לא תבוא מטעם ממשלת ישראל, אלא מטעם מוסד ישראלי בלתי-ממלכתי — כגון ההסתדרות, או מג'וזי-אדום.

אולם גולדה היא גולדה. השם היה חשוב לה מן המעשה, הפרי המיידי נחשב בעיניה יותר מאשר התחלה צנועה, השקעה לעתיד. היא החזירה את המשלחת לישראל. כל זה אינו מעיד על שינואה עיוורת של בן-בלה לישראל. ואולי יש לקחת בחשבון שיקול נוסף. צרפת תומכת כיום ללא-סייג במישטרו של בן-בלה. לבן-בלה יש עתה השפעה רבה מאוד בפאריס. לא ידוע כי טרח אי פעם לנצל השפעה זו, ולו גם בפרט הקטן ביותר, כדי להפריע ליחסי ישראל-צרפת.